

การศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
A Study Of Factor Resilience For Non-Formal And Informal Education Center Students Using Behavioral
Event Interview Techniques And Exploratory Factor Analysis

สุริย์พร สุขสถาพร^{1*} อรุมา เจริญสุข¹ และเรืองเดช ศิริกิจ²

¹ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

²สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview: BEI) กับกลุ่มนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จำนวน 10 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (กศน.กทม) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 321 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 41 ข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบวัดความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.226 – 0.694 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ความสามารถในการฟื้นพลังมี 6 องค์ประกอบ 38 ตัวแปร ได้แก่ 1. การมองโลกในแง่ดี 10 ตัวแปร 2. ความมุ่งมั่นในชีวิตและอนาคต 12 ตัวแปร 3. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 6 ตัวแปร 4. การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3 ตัวแปร 5. การมีกำลังใจ 4 ตัวแปร และ 6. ความเชื่อมั่นในตนเอง 3 ตัวแปร 3) การวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม พบว่า ข้อที่เกิดการทำหน้าที่ต่างกัน มีจำนวน 13 ข้อ

คำสำคัญ : ความสามารถในการฟื้นพลัง, การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

Abstract

The purposes of this research was to study of factor and capabilities resilience for non-formal and informal education center students by using behavioral event interview technique to collect qualitative data with non-formal and informal education center 10 already graduated student group and collect quantitative data with non-formal and informal education Bangkok center in basic education core curriculum year 2008 with the quantity of 321 students by multi-stage random sampling. The research instrument was resilience non-formal and informal education center student test of 4-rating-scale, which comprised 41 items. Assessment of research tools by searching discriminant, reliability and differential item function. The data was analyzed by using exploratory factor analysis to construct validity with SPSS windows. The results of the research showed that: 1) The resilience tests for non-formal and informal education center students had a discrimination from 0.226–0.694 and a cronbach's alpha reliability of 0.941. 2) The results of resilience exploratory factor analysis found that six factors and thirty eight indicators consisted of the following 1. optimism had ten indicators; 2. life and future

commitment had twelve indicators; 3. Relationships had six indicators; 4. Emotional control had three indicators; 5. encouragement had four indicators and 6. self confidence had three indicators. 3) The differential item function analysis of the resilience tests found that there were thirteen different types of responses.

Keywords : Resilience, Behavioral Event Interview: BEI, Exploratory Factor Analysis

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน nuipretty@gmail.com โทร. 0866164845

1. บทนำ

การศึกษามีส่วนสำคัญทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง สมาชิกในสังคมเป็นผู้ที่พร้อมด้วยร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม รวมไปถึงวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาในระบบ ไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาคนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเข้ามามีส่วนสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ชนต่างวัฒนธรรม และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. 2553: ออนไลน์; อ้างอิงจาก สำนักงาน กศน. 2553: 3)

จากสถิติจำนวนผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นจากปี 2552 โดยมีผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาถึง 2.4 ล้านคน ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2555: 19-20) ซึ่งผู้เรียนเหล่านี้เคยประสบกับภาวะวิกฤติ ความทุกข์ ความเครียด ไม่สามารถเรียนในระบบได้ แต่สามารถฟื้นพลังสร้างความเข้มแข็งในชีวิตได้อีกครั้ง

ความสามารถในการฟื้นพลังถือเป็นโครงสร้างที่สำคัญทางด้านจิตวิทยาทางบวกและเชื่อว่ามียุทธศาสตร์สำคัญในการสนับสนุนให้เกิดความสุข (Losoi; et al. 2013: 2; citing Mak; et al. 2011) ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถในการฟื้นพลังจะเป็นผู้มีความสุขภาพจิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งได้เคยประสบภาวะวิกฤติต่างๆ ที่หลากหลาย แต่สามารถยืดหยุ่นสร้างเสริมความเข้มแข็งในชีวิตได้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกวิธีการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview: BEI) ที่ใช้ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เคยประสบในอดีตมาใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ถึงพฤติกรรมหรือคุณลักษณะในอนาคต (อ้างศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2553: 99) ซึ่งใช้เทคนิคการสร้างข้อความที่เรียกว่า ST-A-R Interview (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. 2555: 16) ในการค้นหาคุณสมบัติหรือความสามารถของบุคคลที่มีความสามารถในการฟื้นพลังอย่างแท้จริง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการฟื้นพลังที่มีคุณภาพ ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นบุคคลที่เข้มแข็งผ่านพ้นวิกฤติต่างๆ ในชีวิต เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ มีศักยภาพสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างสูงสุด

2. จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งขั้นตอนเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นฟูพลังจากนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีประสบการณ์ตรง

แหล่งผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (กศน.กทม.) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จำนวน 10 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เคยเผชิญกับสถานการณ์เลวร้าย ความทุกข์ยากลำบาก แล้วสามารถกลับมาเข้มแข็งใช้ชีวิตได้อย่างปกติ โดยได้มาจากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากตัวนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview-BEI) โดยอาศัยเทคนิค ST-A-R Interview ในการสร้างข้อคำถาม เป็นเทคนิควิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อค้นหาความสามารถของคนพฤติกรรมหรือเรื่องราวในอดีต และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาทำนายถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ซึ่ง S มาจากคำว่า Situation หมายถึง สถานการณ์ T มาจากคำว่า Task หมายถึง ลักษณะงานที่สำคัญหรือความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ A มาจากคำว่า Action หมายถึง การกระทำหรือขั้นตอนการปฏิบัติ และ R มาจากคำว่า Result หมายถึง ผลลัพธ์หรือผลของการกระทำ โดยขั้นตอนการสัมภาษณ์ มีดังนี้ 1) ขั้นแนะนำและอธิบาย (Introduction and Explanation) 2) ขั้นบรรยายประสบการณ์ (Experience Description) 3) ขั้นเหตุการณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Events) 4) ขั้นลักษณะที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหา (Characteristics Needed to resolve the issue) และ 5) ขั้นสรุป (Conclusion and Summary)

แบบสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview-BEI) นี้ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผลและด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ตามขั้นตอนแบบสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมที่สร้างขึ้น โดยติดต่อไปยังอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อขอสัมภาษณ์นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตที่นักศึกษาสังกัดอยู่ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เทียบเคียงกับผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงสร้างองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นฟูพลังได้จำนวน 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น 2) ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง 3) การควบคุมอารมณ์ตนเองได้ 4) การมีความหวัง 5) ความมุ่งมั่นในชีวิต 6) การมองโลกในแง่ดี และ 7) การมีกำลังใจ

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (กศน.กทม.) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตบางขุนเทียน เขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม และเขตบางแค จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 321 คน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดของคอมเลย์และลี (Comrey & Lee) ที่เสนอแนะขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวน 300 ราย จึงจะถือว่า ดี (as a good)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการฟังเพลง แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการฟังเพลง มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกใน 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งข้อคำถามของแบบวัดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและด้านจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการฟังเพลงที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ จำนวน 223 คน ประกอบด้วย นักศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 7 คน (3.1%) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 84 คน (37.5%) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 133 คน (59.4%) จำนวน 56 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.928 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item Total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.072 – 0.641 และวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถามด้วยวิธีการแมนเทล-แฮนส์เซล (Mantel-Haenszel : MH) พบว่า มีบางข้อเกิดการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม (DIF) ระหว่างเพศ ทำให้มีโอกาสในการตอบข้อคำถามได้ถูกแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำและเกิดการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถามบางข้อออก โดยไม่ทำให้โครงสร้างข้อคำถามเปลี่ยนไป จำนวน 15 ข้อ จึงได้ข้อคำถาม จำนวน 41 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการติดต่อไปยังผู้ประสานงานเพื่อนัดวัน เวลาและสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความสามารถในการฟังเพลงของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (กศน.กทม.) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เทียบเคียงกับผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟังเพลง มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบ 1 ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น โดยใช้คำพูด ภาษาท่าทาง แสดงออกด้วยความห่วงใย ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน

องค์ประกอบ 2 ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และชอบใช้ความสามารถของตนเองมากกว่าฟังผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จและความดีของตนเอง

องค์ประกอบ 3 การควบคุมอารมณ์ตนเอง หมายถึง การรู้เท่าทันอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง มีจิตใจที่คงทนอดทนและไม่ย่อท้อ สามารถจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ แม้อยู่ในสถานะที่กดดันหรือสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ก็สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างเหมาะสม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

องค์ประกอบ 4 การมีความหวัง หมายถึง การมีแรงใจในตนเอง มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ที่จะทำกิจกรรมต่างๆ โดยมั่นใจว่าตนเองจะประสบความสำเร็จตามที่ใฝ่ฝันและตั้งใจไว้ โดยคาดหวังว่าจะสามารถก้าวผ่านอุปสรรคเพื่อไปพบเจอกับสิ่งที่ดีกว่าได้

องค์ประกอบ 5 การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การมีมุมมองของชีวิตในเชิงบวกต่อประสบการณ์ต่างๆ มีความปรารถนาดีต่อตนเองและผู้อื่น เชื่อว่าปัญหาต่างๆ จะมีทางแก้ไข สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ รวมทั้งสถานการณ์ที่ยุ่ยากจะดำเนินไปด้วยดี

องค์ประกอบ 6 ความมุ่งมั่นในชีวิต หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่ดีในชีวิต แล้วใช้ความพยายามและความตั้งใจไปให้ถึงเป้าหมายนั้น แก้ไขปัญหาในเชิงรุก ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ อยากรู้อยากเห็น มองอุปสรรคว่าเป็นความยากลำบากของชีวิตที่ต้องข้ามผ่านไปให้ได้

องค์ประกอบ 7 การมีกำลังใจ หมายถึง การมีแรงบันดาลใจหรือแรงผลักดันทางใจ เพื่อให้ก้าวผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มีชีวิตที่ดีกว่าเดิม โดยได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่รอบข้าง

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความสามารถในการฟื้นฟูพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า การวิเคราะห์ตัวแปรของความสามารถในการฟื้นฟูพลังภาพรวม ผู้ตอบแบบวัดความสามารถในการฟื้นฟูพลังมีพฤติกรรมหรือความรู้สึกสอดคล้องกันเกือบทุกตัวแปร มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมและความรู้สึกอยู่ระหว่าง 3.006 – 3.433 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบวัดส่วนใหญ่มีพฤติกรรมหรือความรู้สึกตรงกับตัวแปร A29 ฉันทมองว่าชีวิตฉันมีค่า มากที่สุด และตัวแปร A18 ฉันทคาดหวังว่าเมื่อฉันเรียนจบ ฉันจะได้ทำงานที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมและความรู้สึกใกล้เคียงกัน ($\bar{X} = 3.433$ และ 3.414) ขณะที่ผู้ตอบแบบวัดส่วนใหญ่มีพฤติกรรมหรือความรู้สึกตรงกับตัวแปร A3 อาจารย์ไว้วางใจให้ฉันทำงาน/หน้าที่ที่สำคัญ น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.006$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 41 ตัว รวม 820 คู่ พบว่า ตัวแปร A1 เมื่อฉันมีเรื่องทุกซี้ใจ ฉันสามารถเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ และตัวแปร A2 หากฉันติดธุระไม่สามารถมาเรียนได้ เพื่อนจะติดตามและแจ้งงานที่อาจารย์มอบหมายให้ฉันทราบ มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.426$)

จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.929 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในขนาดที่พอเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 41 ตัว ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 41 ตัว มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2 = 5411.404$, $df = 820$, $p = 0.000$) รายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังงาน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อ	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10
A1	1									
A2	0.426	1								
A3	0.297	0.365	1							
A4	0.117	0.265	0.322	1						
A5	0.274	0.200	0.175	0.265	1					
A6	0.347	0.331	0.339	0.334	0.313	1				
A7	0.400	0.192	0.233	0.150	0.224	0.316	1			
A8	0.157	0.204	0.243	0.333	0.163	0.353	0.232	1		
A9	0.225	0.254	0.250	0.280	0.157	0.298	0.308	0.420	1	
A10	0.246	0.314	0.274	0.165	0.280	0.305	0.233	0.299	0.215	1
A11	0.150	0.223	0.182	0.325	0.257	0.297	0.069	0.318	0.317	0.189
A12	0.199	0.268	0.185	0.386	0.240	0.306	0.042	0.265	0.369	0.205
A13	0.163	0.218	0.192	0.304	0.165	0.297	0.147	0.193	0.250	0.169
A14	0.262	0.238	0.179	0.292	0.199	0.290	0.196	0.310	0.306	0.255
A15	0.174	0.155	0.177	0.173	0.110	0.204	0.115	0.225	0.303	0.103
A16	0.345	0.322	0.307	0.282	0.224	0.240	0.297	0.187	0.373	0.340
A17	0.333	0.315	0.313	0.295	0.176	0.241	0.165	0.164	0.195	0.270
A18	0.193	0.268	0.192	0.370	0.208	0.298	0.034	0.219	0.335	0.291
A19	0.115	0.217	0.199	0.326	0.182	0.248	0.108	0.228	0.262	0.208
A20	0.053	0.136	0.072	0.346	0.171	0.197	0.049	0.178	0.238	0.154
A21	0.199	0.207	0.195	0.377	0.313	0.297	0.150	0.314	0.286	0.234
A22	0.149	0.236	0.180	0.283	0.259	0.343	0.090	0.272	0.290	0.204
A23	0.168	0.226	0.164	0.273	0.151	0.263	0.015	0.270	0.181	0.142
A24	0.193	0.162	0.187	0.299	0.168	0.347	0.089	0.253	0.260	0.175
A25	0.069	0.186	0.132	0.372	0.251	0.250	0.031	0.252	0.242	0.155
A26	0.059	0.145	0.137	0.383	0.232	0.217	0.104	0.208	0.241	0.177
A27	0.162	0.225	0.183	0.361	0.236	0.239	0.076	0.268	0.284	0.190
A28	0.142	0.236	0.177	0.373	0.128	0.252	0.022	0.244	0.256	0.152
A29	0.054	0.214	0.117	0.362	0.195	0.297	0.044	0.292	0.321	0.162
A30	0.083	0.147	0.090	0.317	0.163	0.283	0.105	0.285	0.282	0.134
A31	-0.024	0.119	0.085	0.248	0.126	0.206	-0.001	0.237	0.213	0.125
A32	0.147	0.227	0.124	0.286	0.180	0.212	0.129	0.244	0.271	0.059
A33	0.043	0.141	0.134	0.403	0.184	0.278	0.055	0.208	0.295	0.141
A34	0.111	0.213	0.131	0.419	0.141	0.312	0.060	0.193	0.292	0.123
A35	0.181	0.241	0.171	0.373	0.171	0.261	0.080	0.183	0.267	0.118
A36	0.079	0.230	0.140	0.336	0.196	0.263	0.000	0.222	0.287	0.109

ข้อ	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10
A37	0.099	0.248	0.094	0.316	0.184	0.218	-0.051	0.186	0.256	0.132
A38	0.089	0.212	0.180	0.290	0.195	0.227	0.012	0.170	0.272	0.118
A39	0.162	0.218	0.161	0.203	0.322	0.209	0.119	0.230	0.205	0.110
A40	0.104	0.214	0.187	0.203	0.259	0.289	0.021	0.154	0.263	0.124
A41	0.174	0.268	0.222	0.061	0.193	0.167	0.100	0.083	0.127	0.127
Mean	3.025	3.202	3.006	3.308	3.206	3.162	3.031	3.277	3.174	3.125
SD	0.8941	0.7902	0.7866	0.6719	0.7835	0.7937	0.8017	0.7752	0.7251	0.7807

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ต่อ)

ข้อ	A11	A12	A13	A14	A15	A16	A17	A18	A19	A20
A11	1									
A12	0.531	1								
A13	0.324	0.358	1							
A14	0.392	0.379	0.358	1						
A15	0.307	0.279	0.207	0.411	1					
A16	0.198	0.258	0.269	0.420	0.408	1				
A17	0.165	0.204	0.206	0.190	0.155	0.294	1			
A18	0.364	0.399	0.335	0.274	0.298	0.287	0.320	1		
A19	0.369	0.332	0.226	0.298	0.362	0.230	0.243	0.547	1	
A20	0.287	0.326	0.302	0.150	0.232	0.199	0.178	0.537	0.476	1
A21	0.405	0.317	0.380	0.377	0.274	0.339	0.248	0.425	0.329	0.430
A22	0.306	0.317	0.225	0.268	0.252	0.303	0.180	0.342	0.246	0.297
A23	0.378	0.327	0.260	0.250	0.272	0.155	0.254	0.384	0.409	0.388
A24	0.368	0.337	0.328	0.277	0.260	0.247	0.319	0.455	0.347	0.446
A25	0.377	0.373	0.362	0.204	0.234	0.285	0.283	0.396	0.444	0.487
A26	0.331	0.361	0.318	0.202	0.230	0.202	0.213	0.383	0.422	0.415
A27	0.436	0.387	0.301	0.345	0.254	0.254	0.184	0.385	0.407	0.347
A28	0.379	0.381	0.296	0.286	0.278	0.217	0.170	0.447	0.355	0.416
A29	0.413	0.405	0.313	0.287	0.282	0.234	0.209	0.416	0.377	0.429
A30	0.365	0.269	0.251	0.244	0.281	0.245	0.143	0.413	0.369	0.418
A31	0.348	0.304	0.253	0.174	0.221	0.140	0.076	0.287	0.327	0.341
A32	0.324	0.315	0.324	0.246	0.191	0.158	0.085	0.370	0.366	0.449
A33	0.445	0.364	0.321	0.281	0.274	0.254	0.234	0.509	0.394	0.418
A34	0.380	0.406	0.374	0.373	0.315	0.205	0.259	0.428	0.450	0.410
A35	0.284	0.277	0.276	0.313	0.282	0.239	0.322	0.459	0.420	0.294
A36	0.351	0.331	0.285	0.222	0.279	0.204	0.196	0.385	0.378	0.340
A37	0.357	0.415	0.273	0.118	0.190	0.073	0.201	0.363	0.300	0.434

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ต่อ)

ข้อ	A21	A22	A23	A24	A25	A26	A27	A28	A29	A30
A38	0.359	0.289	0.266	0.213	0.144	0.171	0.224	0.389	0.310	0.356
A39	0.274	0.271	0.201	0.227	0.199	0.104	0.153	0.268	0.258	0.268
A40	0.358	0.350	0.281	0.275	0.275	0.191	0.200	0.352	0.357	0.298
A41	0.186	0.143	0.146	0.146	0.197	0.136	0.152	0.180	0.170	0.167
Mean	3.340	3.281	3.221	3.181	3.218	3.109	3.371	3.414	3.361	3.349
SD	0.7071	0.7042	0.7359	0.7016	0.7087	0.7607	0.7135	0.6659	0.7029	0.6776
A27	0.449	0.263	0.387	0.304	0.350	0.485	1			
A28	0.418	0.294	0.375	0.368	0.446	0.487	0.462	1		
A29	0.410	0.290	0.382	0.476	0.506	0.505	0.460	0.574	1	
A30	0.423	0.219	0.440	0.350	0.421	0.458	0.452	0.525	0.568	1
A31	0.346	0.296	0.447	0.298	0.440	0.374	0.339	0.396	0.486	0.454
A32	0.429	0.329	0.435	0.400	0.428	0.392	0.369	0.398	0.417	0.420
A33	0.433	0.384	0.482	0.480	0.529	0.417	0.358	0.428	0.552	0.412
A34	0.424	0.430	0.399	0.426	0.475	0.480	0.430	0.438	0.477	0.408
A35	0.329	0.296	0.309	0.359	0.375	0.287	0.321	0.314	0.321	0.338
A36	0.376	0.253	0.372	0.365	0.475	0.351	0.273	0.398	0.384	0.325
A37	0.362	0.222	0.403	0.281	0.395	0.295	0.298	0.379	0.369	0.318
A38	0.310	0.299	0.313	0.377	0.341	0.334	0.286	0.303	0.375	0.284
A39	0.266	0.255	0.289	0.185	0.287	0.282	0.234	0.292	0.308	0.305
A40	0.321	0.308	0.298	0.338	0.379	0.334	0.244	0.336	0.329	0.295
A41	0.183	0.158	0.219	0.123	0.094	0.146	0.152	0.144	0.101	0.076
Mean	3.280	3.181	3.321	3.277	3.315	3.340	3.290	3.308	3.433	3.374
SD	0.6818	0.7406	0.7373	0.7548	0.7357	0.7331	0.7247	0.7037	0.6819	0.7184

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ต่อ)

ข้อ	A31	A32	A33	A34	A35	A36	A37	A38	A39	A40	A41
A31	1										
A32	0.490	1									
A33	0.515	0.526	1								
A34	0.435	0.551	0.606	1							
A35	0.197	0.329	0.356	0.442	1						
A36	0.368	0.354	0.471	0.423	0.424	1					
A37	0.368	0.390	0.389	0.411	0.417	0.604	1				
A38	0.334	0.385	0.411	0.405	0.329	0.402	0.363	1			
A39	0.284	0.319	0.308	0.310	0.266	0.361	0.324	0.275	1		
A40	0.284	0.275	0.330	0.416	0.367	0.439	0.389	0.343	0.502	1	
A41	0.143	0.106	0.104	0.214	0.185	0.250	0.272	0.107	0.260	0.305	1
Mean	3.325	3.324	3.393	3.302	3.408	3.302	3.305	3.290	3.274	3.221	3.056
SD	0.6713	0.7465	0.7171	0.7108	0.6313	0.6930	0.6894	0.6938	0.7286	0.7144	0.8750

หมายเหตุ N = 321 KMO = 0.929, Bartlett's Test : $\chi^2 = 5411.404$, df = 820, p = 0.000

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมด 41 ตัว นำมาสร้างองค์ประกอบที่สำคัญได้ 8 องค์ประกอบ แต่องค์ประกอบที่ 7 และ 8 มีจำนวนตัวแปรอธิบายองค์ประกอบได้น้อย จึงถูกตัดออก ได้องค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง 6 องค์ประกอบ 38 ตัวแปร โดยมีตัวแปรที่ถูกตัดออก 3 ตัว คือ เมื่อฉันมีปัญหา ครอบครัวจะให้คำปรึกษา/ความช่วยเหลือ (A5), ฉันคิดว่าฉันสามารถพึ่งพิงตนเองโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่นได้แม้จะต้องพบกับความยากลำบาก (A7) และฉันภูมิใจที่ตนเองสามารถทำงานที่อาจารย์มอบหมายได้สำเร็จ แม้จะเหน็ดเหนื่อย (A12) ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 38 ตัวได้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.652 รายละเอียดแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม ในแต่ละองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	Loadings		Total	Loadings	
					% of Variance	Cumulative %		% of Variance	Cumulative %
1	12.603	30.740	30.740	12.603	30.740	30.740	5.239	12.778	12.778
2	2.833	6.911	37.650	2.833	6.911	37.650	4.965	12.111	24.889
3	1.565	3.818	41.468	1.565	3.818	41.468	3.113	7.593	32.481
4	1.294	3.156	44.625	1.294	3.156	44.625	2.303	5.618	38.099
5	1.249	3.045	47.670	1.249	3.045	47.670	2.300	5.609	43.708
6	1.095	2.672	50.342	1.095	2.672	50.342	2.027	4.943	48.652
7	1.066	2.600	52.942	1.066	2.600	52.942	1.551	3.782	52.433
8	1.049	2.559	55.501	1.049	2.559	55.501	1.258	3.067	55.501

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Loadings			Loadings		
				Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %

Extraction Method: Principal Component Analysis.

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า องค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีองค์ประกอบ 38 ตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 เรียกว่า การมองโลกในแง่ดี (Optimism) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 5.239 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 12.778 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.470 - 0.734 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ แม้อันยากจน ฉันก็จะพยายามเรียนให้สำเร็จ (A30) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.734 รายละเอียดแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 1 “การมองโลกในแง่ดี”

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
A19 ฉันคาดหวังที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นหลังจากเรียนจบ กศน.	0.496
A20 ฉันเชื่อว่าหากฉันมีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นจะสามารถสมัครงานที่ดีและมีอนาคตได้	0.542
A21 ฉันเชื่อว่าการมีความรู้ในตัวเองช่วยให้ฉันสามารถเอาตัวรอดได้เมื่อพบอุปสรรค	0.470
A23 แม้อายุจะมากขึ้นฉันก็เชื่อว่ายังไม่สายเกินไปที่จะกลับมาเรียน	0.491
A26 ฉันคิดว่าฉันโชคดีที่มีโอกาสได้เรียนต่อ	0.645
A27 ฉันมองว่าการทำงานต่างๆ ที่อาจารย์มอบหมายให้จะทำให้ฉันมีความรู้เพิ่มขึ้น	0.648
A28 ฉันเห็นว่าคนเราสามารถสร้างฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้	0.664
A29 ฉันมองว่าชีวิตฉันมีค่า	0.634
A30 แม้อันยากจน ฉันก็จะพยายามเรียนให้สำเร็จ	0.734
A31 ถ้าครอบครัวไม่ส่งให้ฉันเรียน ฉันจะพยายามทำงานเก็บเงินมาเรียนด้วยตนเองให้ได้	0.527
10 ตัวแปร	ค่าไอเกน
Optimism	ร้อยละความแปรปรวน
	5.239
	12.778

องค์ประกอบที่ 2 เรียกว่า ความมุ่งมั่นในชีวิตและอนาคต (Life and Future Commitment) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 4.965 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 12.111 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.360 - 0.643 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ฉันมุ่งมั่นตั้งใจเรียนให้จบเพื่อไปทำงานที่ดี (A33) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.643 รายละเอียดแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 “ความมุ่งมั่นในชีวิตและอนาคต”

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	
A4	ฉันยินดีช่วยเหลืองานของอาจารย์และเพื่อนเมื่อมาขอร้อง	0.360
A13	ฉันสามารถยิ้มแย้มกับผู้อื่นได้ แม้ว่าฉันรู้สึกไม่สบายใจ	0.374
A18	ฉันคาดหวังว่าเมื่อฉันเรียนจบ ฉันจะได้ทำงานที่ดี	0.444
A22	ฉันเชื่อว่าการเรียน กศน. ทำให้ฉันมีเพื่อนคอยให้คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือ	0.507
A24	ฉันเชื่อว่าปัญหาทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้	0.637
A25	ฉันเชื่อว่าความพยายามจะนำพาให้ชีวิตประสบความสำเร็จ	0.601
A32	ฉันไม่ใส่ใจกับคำตักเตือนของผู้อื่น แต่ฉันจะฮึดสู้เอาความสำเร็จมาให้ได้	0.499
A33	ฉันมุ่งมั่นตั้งใจเรียนให้จบเพื่อไปทำงานที่ดี	0.643
A34	เมื่ออาจารย์มอบหมายงาน ฉันจะพยายามทำให้เสร็จตามกำหนดให้ได้	0.584
A35	ฉันมีคุณครูให้ความเมตตาและคอยช่วยเหลือในเรื่องการเรียน ทำให้ฉันมีพลังในการเรียน	0.491
A36	บุคคลในครอบครัวคอยให้กำลังใจเพื่อให้ฉันมีแรงสู้ต่อ	0.491
A38	เมื่อฉันเรียนไม่เข้าใจ ฉันมีอาจารย์/เพื่อนคอยอธิบายและให้คำแนะนำ	0.564
12 ตัวแปร	ค่าไอเกน	4.965
Life and Future Commitment	ร้อยละความแปรปรวน	12.111

องค์ประกอบที่ 3 เรียกว่า ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น (Good Relationships) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 3.113 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.593 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.414 - 0.644 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ หากฉันติดธุระไม่สามารถมาเรียนได้ เพื่อนจะติดตามและแจ้งงานที่อาจารย์มอบหมายให้ฉันทราบ (A2) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.644 รายละเอียดแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 “ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น”

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	
A1	เมื่อฉันมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันสามารถเล่าให้ผู้อื่นฟังได้	0.614
A2	หากฉันติดธุระไม่สามารถมาเรียนได้ เพื่อนจะติดตามและแจ้งงานที่อาจารย์มอบหมายให้ฉันทราบ	0.644
A3	อาจารย์ไว้วางใจให้ฉันทำงาน/หน้าที่ที่สำคัญ	0.623
A6	ฉันสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในทุกเรื่อง	0.414
A10	ถึงฉันจะยากจนไม่มีเงินเรียนหนังสือ ฉันก็ไม่คิดที่จะหยิบยืมเงินใคร	0.521
A17	แม้จะต้องทำงานกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ถนัดกัน ฉันก็สามารถร่วมทำงานสำเร็จได้	0.628
6 ตัวแปร	ค่าไอเกน	3.113
Relationships	ร้อยละความแปรปรวน	7.593

องค์ประกอบที่ 4 เรียกว่า การควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotions Control) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 2.303 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.618 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.592 - 0.720 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ เมื่อเกิดความเครียด ฉันสามารถหาวิธีผ่อนคลายเพื่อลดความเครียดได้ (A15) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.720 รายละเอียดแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 “การควบคุมอารมณ์ตนเอง”

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
A14 ฉันมีสติเมื่อต้องเผชิญกับปัญหามากมาย	0.683
A15 เมื่อเกิดความเครียด ฉันสามารถหาวิธีผ่อนคลายเพื่อลดความเครียดได้	0.720
A16 เมื่อฉันโกรธฉันสามารถหาวิธีการระงับความโกรธให้ลดน้อยลงได้	0.592
3 ตัวแปร	ค่าไอเกน
Emotions Control	ร้อยละความแปรปรวน
	2.303
	5.618

องค์ประกอบที่ 5 เรียกว่า การมีกำลังใจ (Encouragement) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 2.300 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.609 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.479 - 0.668 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ฉันมีพ่อแม่/ญาติพี่น้องคอยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงสามารถเรียน กศน. ได้ (A41) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.668 รายละเอียดแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 “การมีกำลังใจ”

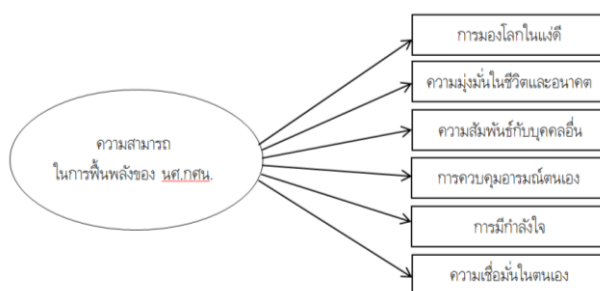
ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
A37 ฉันมีบุคคลที่รักเป็นตัวกระตุ้นให้ฉันมีความพยายาม	0.479
A39 เมื่อฉันมีเรื่องทุกข์ใจหรือไม่สบายใจ ฉันมีคนรอบข้างคอยดูแลช่วยเหลือ	0.628
A40 ในเวลาที่ฉันมีปัญหา ฉันมีเพื่อน/ญาติให้กำลังใจและความช่วยเหลือ	0.583
A41 ฉันมีพ่อแม่/ญาติพี่น้องคอยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงสามารถเรียน กศน. ได้	0.668
4 ตัวแปร	ค่าไอเกน
Encouragement	ร้อยละความแปรปรวน
	2.300
	5.609

องค์ประกอบที่ 6 เรียกว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-esteem) มีค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ (Eigen Value) เท่ากับ 2.027 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.943 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.404 - 0.652 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ฉันภูมิใจที่สามารถหาเงินเรียนด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพาใคร (A8) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.652 รายละเอียดแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าน้ำหนักของตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 “ความเชื่อมั่นในตนเอง”

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
A8 ฉันทุมิใจที่สามารถหาเงินเรียนด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพาใคร	0.652
A9 ฉันทเชื่อว่าตนเองมีความพยายามมากพอที่จะทำงานที่ยากๆ ให้สำเร็จ	0.505
A11 ฉันทุมิใจในความสำเร็จของตนเองที่มาจากความขยันและอดทน	0.404
3 ตัวแปร	ค่าไอเกน
Self Confidence	ร้อยละความแปรปรวน
	4.943

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สามารถนำมาสร้างเป็นโมเดลองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 โมเดลองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6. อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาขององค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience) จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า มีการกำหนดองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังไว้หลายประเด็น เช่น การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น (Wolin; & Wolin, 1993; Grotberg, 1995; Klohnen, 1996; Dyer; & McGuinness, 1996; Polk, 1997; Masten; & Coatsworth, 1998; Davis, 1999; Connor; & Davidson, 2003; Gunnestad, 2006; William, 2008) มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง (Wagnild; & Young, 1993; Goleman, 1995; Grotberg, 1995; Polk, 1997; Masten; & Coatsworth, 1998; Reivich et al, 2002; Seccombe, 2002; Gunnestad, 2006;) ซึ่งส่วนใหญ่มองว่าความสามารถในการฟื้นพลังเป็นคุณลักษณะภายในตัวบุคคล จึงกำหนดองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังไว้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง การควบคุมอารมณ์ตนเอง การมีความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความมุ่งมั่นในชีวิต การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอต่อการสรุปองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังซึ่งเป็นตัวแปรทางด้านจิตวิทยา จึงต้องมีการศึกษาคุณลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังในเชิงลึกด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม พบว่า ความสามารถในการฟื้นพลังมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การมีความหวัง การมองโลกในแง่ดี ความมุ่งมั่นในชีวิต และการมีกำลังใจ ซึ่งส่วนใหญ่สอดคล้องกับการศึกษาองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. การนำองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังจากทฤษฎีและงานวิจัยของผู้อื่นมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอาจไม่ตรงกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมและความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น

นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและถูกต้องตรงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การศึกษาองค์ประกอบและลักษณะความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่เหมาะสมในการค้นหาความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากเป็นเทคนิคภายใต้หลักการที่ว่า “พฤติกรรมในอดีต เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดสำหรับพฤติกรรมในอนาคต” (สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. 2558: ออนไลน์) เป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงเรื่องราวในอดีต โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์บรรยายรายละเอียดของพฤติกรรมที่ได้เคยประสบมาในอดีต เพื่อเป็นข้อมูลทำนายพฤติกรรมความสามารถในอนาคต (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2558: ออนไลน์; อารงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2550: 106) แต่เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมมีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมเป็นอย่างดี (อารงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2550: 106-107) ต้องมีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า ซึ่งการตั้งคำถามจะใช้เทคนิค ST-A-R Technique (กฤติน กุลเพ็ง. 2555: 101-103) หากผู้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจถึงเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมอย่างแท้จริง จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและไม่ตรงกับประเด็นที่ต้องการได้

4. การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า มีจำนวนองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ความมุ่งมั่นในชีวิตและอนาคต (Life and Future Commitment) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relationships) การควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotional Control) การมีกำลังใจ (Encouragement) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) มีความแปรปรวนสะสมทั้ง 6 องค์ประกอบเท่ากับร้อยละ 48.652 ซึ่งส่วนใหญ่สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แบบวัดความสามารถในการฟื้นพลังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความเชื่อมั่น อำนาจจำแนก และการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการที่จะนำไปใช้วัดความสามารถในการฟื้นพลัง ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อวัดระดับความสามารถในการฟื้นพลังของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำไปพัฒนาให้นักศึกษาเกิดความเข้มแข็งทางด้านจิตใจพร้อมที่จะรับมือกับเหตุการณ์วิกฤติในอนาคตได้

2. องค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลัง ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ความมุ่งมั่นในชีวิตและอนาคต (Life and Future Commitment) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relationships) การควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotional Control) การมีกำลังใจ (Encouragement) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นพลัง ของกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น รวมทั้งการนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและส่งเสริมความสามารถในการฟื้นพลังให้กับนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไป

3. การประยุกต์ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เพื่อสร้างแบบวัดในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสมเนื่องจากได้คำตอบที่มาจากพฤติกรรมและเรื่องราวในอดีตของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิค ST-A-R Interview ในการสร้างข้อคำถาม ทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่สร้างขึ้น ดังนั้นจึงสามารถนำเทคนิคนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัยรูปแบบอื่นๆ ต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview: BEI) เป็นเทคนิคที่นิยมนำมาใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้สมัครงานเพื่อค้นหาบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานตำแหน่งต่างๆ คำถามจะมุ่งเน้นถึงพฤติกรรมและเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาใน

อดีตอย่างเจาะลึก จึงสามารถนำมาทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ เทคนิคนี้จึงจะนำมาใช้ในการค้นหาคุณลักษณะด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัยอื่นๆ ได้

2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ซึ่งเหมาะสำหรับการศึกษาคุณลักษณะที่ยังไม่มีทฤษฎีหรือโมเดลการวัด จึงทำให้ต้องมีการสำรวจคุณลักษณะที่สนใจศึกษาว่าประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง แต่เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เกิดโมเดลการวัดขึ้น จึงควรทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ต่อ เพื่อเป็นการยืนยันโมเดลและข้อมูลว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด

3. จากการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน พบว่ามีลักษณะความสามารถในการฟื้นฟูพลังที่ต่างกัน การวิจัยครั้งต่อไปอาจนำองค์ประกอบและตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังนี้ไปศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ ว่าจะมีความสามารถในการฟื้นฟูพลังแตกต่างกันหรือไม่ และศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ระดับการฟื้นฟูพลังแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๐

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤติน กุลเพ็ง, 2555, “เทคนิคการสัมภาษณ์งานตามเครื่องมือ competency,” เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด, 101-103.
- [2] อารงค์ดี คงศาสน์, 2550, “สัมภาษณ์อย่างไร ให้ได้คนที่ใช่สำหรับองค์กร,” สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- [3] อารงค์ดี คงศาสน์, 2553, “สัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม: เทคนิคที่มาแทนการสัมภาษณ์แบบเดิม. QM For Quality Management,” ปีที่ 16 (ฉบับที่ 149), 99.
- [4] อารณณ์ ภูวิทย์พันธุ์, 2555, “ST-A-R Interview การสัมภาษณ์งานอย่างมืออาชีพ,” กรุงเทพฯ. บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- [5] อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2553, “การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในปัจจุบัน,” https://panchalee.wordpress.com/2010/12/21/nfe_ac1/ [20 ธันวาคม 2557].
- [6] Connor, K. M., & Davidson J. R. T., 2003, “Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC),” *Depression and Anxiety* 18: 76-82.
- [7] Dyer, J.G.; & McGuinness, T.M., 1996, “Resilience: Analysis of the concept,” *Archives of Psychiatric Nursing*. p. 276-282.
- [8] Grotberg, E., 1995, “A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit,” www.resilnet.uiuc.edu/library/grotb95b.html. [Retrieved September 14, 2014].
- [9] Losoi, Heidi; et al., 2013, March, “Psychometric Properties of the Finnish Version of the Resilience Scale and its Short Version,” *Psychology, Community & Health*, p. 1-10.